

Työeläkelaitoksille

JOUSTAVIA ELÄKEMUOTOJA KOSKEVIEN ELÄKEHAKEMUSTEN SIIRTÄMINEN JA JAKAMINEN

Tasavallan presidentti vahvisti 3.2.1989 valtion eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien sekä kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muutokset joustavia eläkemuoja koskevien säännösten sisällyttämisestä ko. lakeihin. Lait tulevat voimaan 1.7.1989.

Tässä yleiskirjeessä annetaan ohjeet joustavia eläkemuoja koskevien eläkehakemusten siirtämisestä ja jakamisesta. Soveltamisohjeet yksilöllistä varhaiseläkettä koskevien hakemusten ratkaisemisesta vapaakirjalaitoksissa annetaan erikseen.

1
Yleistä

Eläketurvakeskukseen saapuneet joustavia eläkemuoja koskevat hakemukset on tähän asti siirretty tai jaettu Eläketurvakeskuksen ja valtiokonttorin, Kunnallisen eläkelaitoksen sekä muiden julkisen sektorin eläkelaitosten välisen sopimuksen mukaan 1.2.1989 alkaen normaalisti myös julkisen sektorin eläkelaitoksiin.

Eläketurvakeskus on antanut rekisteritietojensa perusteella julkisen sektorin eläkelaitoksille tiedot yksityisen sektorin 31.1.1989 maksussa olevista yksilöllisistä varhaiseläkkeistä, myönteisistä ennakkopäätöksistä ja vireillä olevista yksilöllistä varhaiseläkettä koskevista hakemuksista niiden henkilöiden osalta, joilla on ollut julkisia palvelussuhteita. Valtiokonttori ja Kunnallinen eläkelaitos ovat pyytäneet yksityisen sektorin työeläkelaitoksilta eläkkeen maksamista varten tarvittavat tiedot henkilöistä, jotka ovat saaneet em. päätöksen tai hakeneet eläkettä. Näille henkilöille valtiokonttori ja Kunnallinen eläkelaitos tulevat myöntämään yksilöllinen varhaiseläkkeen lausaisäännöksen perusteella ilman eri hakemusta.

Osa julkisen sektorin työeläkelaitoksista ei palvelussuhderekisteriensä puutteiden vuoksi voi myöntää yksilöllistä varhaiseläkettä vapaakirjana ilman eri hakemusta. Sen johdosta julkisen sektorin palve-

12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

VA/Sirpa Collin

25.5.1989

luksessa, muualla kuin valtion tai kunnan palveluksessa olleita henkilöitä olisi kysyttäessä syytä kehottaa kääntymään ao. eläkelaitoksen puoleen, jotta he saisivat tiedon, pitääkö eläkettä hakea erikseen myös kyseiseltä laitokselta.

2

Yksilöllistä varhaiseläkettä koskevat hakemukset

2.1

Tulevan ajan edellytys yksilöllisessä varhaiseläkkeessä

TEL 4 e § ja LEL 4 a § sisältävät säännökset yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen edellytyksistä. Yksilöllisen varhaiseläkkeen myöntäminen edellyttää työntekijän ikää, terveydentilaa ja työolosuhteita koskevien edellytysten lisäksi, että eläkettä määrättäessä eläkeajaksi voidaan lukea myös eläkeikään jäljellä oleva aika. Jos tulevaa aikaa ei ole voitu liittää yksityisen sektorin työeläkelakien alaisiin työsuhteisiin tai yrittäjätoiminnan jaksoihin, ei yksilöllistä varhaiseläkettä ole voitu myöntää, vaikka tulevan ajan edellytys olisi teoreettisesti ollut olemassa myöhemmän julkisen sektorin palvelussuhteen perusteella.

Yksilöllistä varhaiseläkettä julkiselta sektorilta myönnettäessä tuleva aika otetaan huomioon julkisen palvelussuhteen perusteella. Jotta yksilöllinen varhaiseläke voitaisiin tällöin myöntää myös jo aikaisemmin päättyneen yksityisen sektorin eläkelakien piiriin kuuluvan työskentelyn perusteella, on eduskunnalle 19.5.1989 annettu hallituksen esitys TEL 4 e §:n ja LEL 4 a §:n tulevan ajan vaatimusta koskevan säännöksen muuttamisesta siten, että yksilöllinen varhaiseläke voidaan myöntää vapaakirjojen perusteella silloin, kun aika eläkeikään otetaan huomioon myöhemmän palvelussuhteen perusteella myönnettävässä eläkkeessä. Muutos on tarpeen, jotta eläkkeensaaja saisi eläkkeelle siirtyessään hänelle karttuneen eläkkeen kokonaisuudessaan riippumatta siitä, minkä eläkejärjestelmän piiriin hän on työssäoloaikanaan kuulunut.

2.2

Eläkehakemuksen siirtäminen ja jakaminen Eläketurvakeskuksesta

Kun yksilöllistä varhaiseläkettä koskeva hakemus tulee Eläketurvakeskukseen, Eläketurvakeskus siirtää yksilöllisen varhaiseläkkeen ennakkopäätöstä koskevan hakemuksen liitteenä olevine asiakirjoineen sen eläkejärjestelmän eläkelaitokselle, joka olisi myöntämässä eläkkeenhakijalle täysitehoisen eläkkeen. Hakemusta ei siis vielä tässä vaiheessa jaeta

25.5.1989

vapaakirjalaitoksille.

Jos hakija työskentelee rinnakkain useammassa työ- tai virkasuhteessa tai yrittäjänä, voi täysite- hoisen, tulevan ajan sisältävän eläkkeen myöntäviä eläkelaitoksia olla useampia. Eläketurvakeskus jakaa eläkehakemuksen kaikkine liitteineen näiden rinnakkaisien työsuhteiden ja yrittäjätoimintojen tapauksissa käsiteltäväksi kaikissa niissä eri eläkejärjestelmien eläkelaitoksissa, joiden vakut- tamain työ- tai virkasuhteisiin tai yrittäjätoi- mintoihin liittyy tuleva aika. Yksityisen sektorin ratkaiseva laitos määrätty normaalisti.

2.3

Vilmeisen, täysitehoisesta eläketurvasta vastaavan eläkelaitoksen toimenpiteet

Kun eläkehakemus tulee suoraan vilmeiseen, täysite- hoisesta eläketurvasta vastaavaan (joko julkisen sektorin tai yksityisen sektorin) eläkelaitokseen, laitos ilmoittaa hakemuksen viereisestä Eläke- turvakeskukselle. Eläketurvakeskus lähettää ko. laitokselle koneellisesti suoritettun päätteilyn perusteella rekisterioitteet, joihin on merkitty, mihin eläkelaitoksin hakemus on tarvittaessa jaettava. Jos hakija on työskennellyt rinnakkain eri eläkejärjestelmissä useammassa työ- tai vir- kasuhteessa tai yrittäjänä, eläkelaitos jakaa heti eläkehakemuksen ja kaikki sen liitteet käsiteltäväk- si kaikissa niissä eri eläkejärjestelmien eläkelai- toksissa, joiden vakuttamain työ- tai virkasuhteit- siin tai yrittäjätoimintoihin liittyy tuleva aika sekä ilmoittaa jaosta Eläketurvakeskukselle norma- listi. Vapaakirjalaitoksille ei eläkehakemusta vielä tässä vaiheessa jaeta.

Vilmeinen eläkelaitos käsittelee eläkehakemuksen ja hoitaa ennakkoliitustumennettelyn kansaneläke- järjestelmän kanssa. Eläkejärjestelmien välisissä rinnakkaisuustilanteissa ennakkoliitustumennettelyn hoitaa samoin kuin työkyvyttömyyseläkkeissä pää- asiallisen eläketurvan myöntävä eläkelaitos. Pää- asiallisen eläketurvan myöntävällä eläkelaitoksella tarkoitetaan sen eläkejärjestelmän eläkelaitosta, jonka piiriin hakijan päätöksi kuuluu. Ellei pää- tointa voida määritellä, pääasiallisen eläketurvan myöntäväksi laitokseksi katsotaan se eläkelaitos, jonka piiriin kuuluva palvelussuhde tai yrittäjätoi- minta on jatkunut pisimpään.

Jos ratkaisusta tulee hylkäävä, laitoksen ei tarvit- se jakaa eläkehakemusta vapaakirjalaitoksille, koska vapaakirjoihin perustuvaa yksilöllistä var-

VA/Sirpa Collin

25.5.1989

haiseläkettä ei voida myöntää silloin, kun tulevasta ajasta vastaava eläkelaitos on päättänyt hylkäävään ratkaisuun.

Jos viimeinen (joko yksityisen sektorin tai julkisen sektorin) eläkelaitos antaa hakijalle myönteisen ennakkopäätöksen yksilöllisestä varhaiseläkkeestä, tulee laitoksen jakaa hakijan eläketurvasta vastaaville muiden eläkejärjestelmien vapaakirjalaitoksille kopiot eläkepäätöksestä, eläkehakemuksesta ja tarvittavista muista asiakirjoista sekä Eläketurvakeskuksen valmiiksi tulostamat rekisteriotteet. Rinnakkaisuustilanteissa hakemuksen ja sen liitteiden jakamisesta vapaakirjalaitoksille huolehtii pääasiallisen eläketurvan myöntävä eläkelaitos.

Kun vapaakirjalaitos tarvitsee hakemuksen käsitte-lyä varten lääkärinlausuntoja, se saa ne pyynnöstä viimeiseltä eläkelaitokselta. Vapaakirjalaitos voi tarvita lääkärinlausunnot esimerkiksi silloin, kun vapaakirjalaitoksen myöntämä vapaakirjaeläke on suuri verrattuna täysitehoisesta eläketurvasta vastaavan laitoksen myöntämän eläkkeen määrään. Myös silloin, kun vapaakirjalaitos arvelee eläkkeen hakijan ammattinimikkeen perusteella, että julkisen sektorin laitos on myöntänyt yksilöllisen varhaiseläkkeen julkisen sektorin säännöksiin sisältyvän erityisperusteen nojalla, vapaakirjalaitos voi erityisestä syystä pyytää tarvitsemansa lääkärinlausunnot viimeiseltä laitokselta.

Hakemus jaetaan normaalia eläkehakemuksen siirto-/jakolomaketta (Eläketurvakeskuksen lomake 3306) käyttäen. Asiakirjat lähetetään suoraan kysymykseen tuleviin laitoksiin. Lomakkeen 2. sivu lähetetään Eläketurvakeskukseen, jossa hakemus rekisteröidään vireilläolevaksi kussakin lomakkeelle merkityssä laitoksessa.

2.4

Ennakkopäätöksen antaminen

2.4.1

Viimeinen, täysitehoisesta eläketurvasta vastaava laitos

Jos viimeinen eläkelaitos antaa hylkäävän päätöksen hakijan yksilöllistä varhaiseläkettä koskevaan hakemukseen, laitoksen tulisi päätöksen yhteydessä todeta, että koska hakijalla ei ole tämän laitoksen päätöksen mukaisesti oikeutta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen, ei hänelle voida myöntää yksilöllistä varhaiseläkettä myöskään hänen aikaisempien työ- tai virkasuhteidensa tai yrittäjätoimintojensa perusteella.

Jos viimeisena eläkelaitoksena on yksityisen sektorin eläkelaitos ja se antaa hakijalle myönteisen ennakkopäätöksen, laitoksen tulee lausua päätöksessään myös hakijan mahdollisesta oikeudesta julkisen eläkejärjestelmän eläkkeeseen. Jos viimeisena eläkelaitoksena on julkisen sektorin eläkelaitos, se toteaa myönteisessä ennakkopäätöksessään, että yksityinen sektori antaa eri päätöksen. Ennakkopäätöksen yhteydessä hakijalle ilmoitetaan, ettei hänen tarvitse tehdä erillistä hakemusta lopullisesta päätöksestä vapaakirjalaitokseen.

Ennakkopäätöksen antava yksityisen sektorin laitostas liittyy ennakkolaskeiman oman eläkejärjestelmän eläkkeeseen. Myös valtiokonttori ja kunnallinen eläkelaitos tullevat antamaan ennakkolaskeiman oman eläkejärjestelmän eläkkeestä.

2.4.2
Vapaakirjalaitos

Hylkäyspäätös

Vapaakirjalaitokseen antava eläkelaitoksen ei ole välttämätöntä antaa omaa päätöstä hylkäysilanteessa. Hakija voi kuitenkin pyynnöstä saada hylkäävää ennakkopäätöksen kaikkialta hänen eläkelurvaustaan vastuussa olevista eläkelaitoksista.

Vapaakirjalaitoksin tähän mennessä Eläkelurvakokuksesta tai muista eläkelaitoksista jätetuista eläkehakemuksista vapaakirjalaitos antaa Eläkelurvakoksukselle rauettamislomituksen normaalia menettelyä noudattaen, kun se on saanut tiedon viimeisistä toimitetuista eläkehakemuksien suoraan vapaakirjalaitokseen, hakemukseseen annetaan hylkäävä päätös.

Myönteinen päätös

Sen jälkeen kun täysitehoisen eläkelurvan myöntänyt julkisen sektorin eläkelaitos on jakanut yksityisen puolen vapaakirjalaitokselle hakemuksen tarvittavine liitteineen, antaa vapaakirjalaitos oman ennakkopäätöksensä hakijan oikeudesta yksilölliseen varhaiseläkkeeseen. Päätöksen sitoumusajaksi merkitään sama aika, jonka pääasiallisen työn vakuumittanut laitostas on päätöksessään ilmoittanut.

Jos hakijan täysitehoisen eläkkeen myöntävä laitostas on yksityisen sektorin eläkelaitos, ei julkisen sektorin eläkelaitoksen ole tarpeen antaa enää omaa yksilöllisen varhaiseläkkeen ennakkopäätöstä julkisen sektorin eläkelaitoksin sisältyvän lausukausuannoksen vuoksi. Siten laitostas voi antaa suoraan lopullisen päätöksen yksilöllisistä var-

VA/Sirpa Collin

25.5.1989

haiseläkkeestä sen jälkeen, kun hakija on ilmoittanut ansiotyönsä päättymisestä.

2.5

Yksilöllisen varhaiseläkkeen maksupäätöksen antaminen

Ansiotyöstä luopumista ja työnteon vähentämistä selvitettäessä eläkelaitokset toimivat yhteistyössä. Jokainen rinnakkaisen työsuhteen vakuuttanut laitos selvittää asian omalta osaltaan ja ilmoittaa tuloksesta pääasiallisen työn vakuuttaneelle laitokselle. Näin menetellään myös silloin, kun tuleva aika tulee useamman eri järjestelmän piiriin kuuluvasta työskentelystä. Jos eläkkeensaaja on vapautettu YEL:n tai MYEL:n mukaisesta vakuuttamisvelvollisuudesta sen johdosta, että hänen eläketurvaansa on muutoin pidetty riittävänä, on ansiotyön lopettaminen selvitettävä myös tällaisen toiminnan osalta.

Sen jälkeen kun hakijan täysitehoisesta eläketurvasta vastaava laitos on saanut eläkkeenhakijalta ilmoituksen työstä luopumisesta, laitos välittää ilmoituksen kaikille niille laitoksille, joille se on jakanut eläkehakemuksen. Kaikki hakijan eläketurvasta vastuussa olevat laitokset antavat yksilöllistä varhaiseläkettä koskevan maksupäätöksen omalta osaltaan ja ilmoittavat päätöksestä Eläketurvakeskuksen eläketapahtumarekisteriin.

2.6

Ennakkoilmoitusmenettely

Koska julkisen sektorin eläkelaitokset ovat saaneet käsiteltäväkseen yksilöllistä varhaiseläkettä koskevia hakemuksia jo ennen lainmuutoksen voimaantuloa, on ennakkoilmoitus ja neuvottelumenettelyliikenne myös alkanut ennen lainmuutoksen voimaantuloa, jotteivät päätökset viivästyisi ilmoitusmenettelyn vuoksi.

Varhennettua vanhuuseläkettä ja osa-aikaeläkettä koskevat hakemukset

Myös varhennettua vanhuuseläkettä ja osa-aikaeläkettä koskevat hakemukset on välitetty julkisen sektorin eläkelaitoksille 1.2.1989 lukien. Osa-aikaeläkehakemus jaetaan kahteen tai useampaan laitokseen silloin, kun tulevan ajan oikeus liittyy useampaan työ- tai virkasuhteeseen tai yrittäjäjaksoon.

Eläkelaitosten tulee puolestaan jakaa itse vastaanottamansa hakemukset normaalisti toisille laitoksille. Koska VEL:n ja KVTEL:n uusien säännösten mukaan varhennettu vanhuuseläke ja osa-aikaeläke voidaan myöntää 58-vuotiaalle eläkkeenhakijalle, ei alle 60-vuotiaiden kyseisiä eläkemuuotoja koskevia hakemuksia ole syytä jakaa yksityisen sektorin työeläkelaitoksille, mikäli hakemus on tehty yli kuusi kuukautta ennen 60 vuoden iän täyttämistä. Tällaisessa tapauksessa hakijalle tulisi lähettää kirje, jossa selostetaan tältä osin järjestelmien välisiä eroja. Eläkkeensaajan on näissä tapauksissa haettava eläkettä uudelleen yksityiseltä sektorilta täytettyään eläkkeen saamiseen oikeuttavan iän.

Varhennettua vanhuuseläkettä myönnettäessä periaatteena pidetään, että kaikista työ- ja virkasuhteista tai yrittäjätoiminnan jaksosta myönnetään tai pyritään myöntämään eläke varhennettuna, jos hakija ei hakemuksessaan muuta esitä. Jos hakija valitusajan kuluessa ilmoittaa, ettei hän halua eläkettä josta-kin rinnakkaisesta jaksosta, voi eläkkeen sen osalta peruuttaa.

ELÄKETURVAKESKUS
Jouko Sirkesalo
 Jouko Sirkesalo

Hannu Ramberg
 Hannu Ramberg